

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla az IMRE ÉS TÁRSAI Ügyvédi Iroda (6722 Szeged, Nemestakács u. 12/a. szám, ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt S felperesnek a Dr. Rácz Iván Ügyvédi Iroda (1146 Budapest, Thököly út 106/b. szám, ügyintéző: dr. Rácz Iván ügyvéd) által képviselt alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2009. november 18-án kelt 16.P.21.967/2009/15. számú ítélete ellen az alperes részéről előterjesztett 16. sorszámú fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja. Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 475.500 (Négyszázhetvenötezer-ötszáz) forint + áfa első- és másodfokú ügyvédi munkadíjból, valamint 380.400 (Háromszáznyolcvanezer-négyszáz) forint fellebbezési illetékből álló perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az állami adóhatóság külön felhívására, a felhívásban megjelölt módon és számlára fizesse meg az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 380.400 (Háromszáznyolcvanezer-négyszáz) forint kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes 1998. június 3-tól 2005. május 31-ig mindösszesen 34.989.879 forint tagi kölcsönt nyújtott a Cg.10-09-028003 cégjegyzékszám alatt nyilvántartott, perben nem álló W. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-nek (a továbbiakban: kft.), amelyből a kft. 1999. június 30. és 2005. október 25. közötti időszakban mindösszesen 28.649.879 forintot fizetett vissza.

Az alperes 2005. október 7-én 22.800.000 forint befizetésével törzstőke emelés útján vált a 35.800.000 forint törzstőkét képviselő kft. többségi irányítást biztosító befolyású tagjává. A tőkeemeléssel és a tagváltással kapcsolatos változásokat a

cégbíróság a cégnyilvántartásba bejegyezte. Az alperes az üzletrésznének megszerzését követő 30 napon belül a többségi irányítást biztosító befolyás fennállásának tényét a cégbíróságnál nem jelentette be, ezzel kapcsolatos közzétételi kötelezettségének nem tett eleget.

A felperes a kft.-vel kötött tagi kölcsönszerződést 2006. január 22. napjával felmondta, majd tagsági jogviszonya 2006. július 10-ével megszűnt.

Az alperes a többségi irányítást biztosító befolyásszerzés tényét a cégbíróságnak 2006. június 8-án jelentette be. A Cégek közlöny 2006. július 13-i számában közzétették, hogy az alperes a kft.-ben 2005. október 7-én törzstőke felemelése útján 63,69 %-os többségi irányítást biztosító befolyást szerzett, és 228 szavazattal rendelkezik.

A kft. 2008. március 25-étől felszámolás alatt áll, és a 6.340.000 forint összegben fennmaradt tartozását a felperes részére nem fizette vissza, ezért a felperes a Csongrád Megyei Bíróságnál a kft.-vel szemben keresetet indított. A Csongrád Megyei Bíróság a 2007. május 25-én kelt 2.G.40.091/2006/43. számú ítéletével kötelezte a kft.-t, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 6.340.000 forintot és ennek 2006. január 22. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, valamint 300.000 forint perköltséget. A Szegedi Ítéltábla a 2007. szeptember 3-án kelt Gf.III.30.336/2007/4. számú másodfokú ítéletével a Csongrád Megyei Bíróság fenti ítéletét helybenhagyta. A kft. felszámolója a felperes hitelezői igényét 2008. augusztus 28-án mindösszesen 8.785.616 forint összegben nyilvántartásba vette, amelyből 6.340.000 forint a „h” kategóriába sorolt tagi kölcsöntartozás. A felszámoló 2009. április 8-án tájékoztatta a felperest, hogy a 8.148.242 forint követelés a felszámolási eljárás során várhatóan nem térül meg.

A fenti előzmények után a felperes keresete 6.340.000 forint és ennek 2006. január 22-étől a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamat megfizetésére irányult. A felperes a kérelem alátámasztásaképpen előadta, hogy a kft. vagyona a felperes követelésének kielégítésére nem nyújt fedezetet. Az alperes a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Gt.) 292. §-ában foglalt kötelezettségének nem tett eleget, ezért a kft. tartozásaiért a többségi irányítást biztosító befolyás bejelentésének teljesítéséig a Gt. 292. § (3) bekezdése alapján teljes és korlátlan felelősség terheli. Állítása szerint az alperes objektív felelőssége a többségi irányítás megszerzésére vonatkozó bejelentés elmulasztásának időpontjában, a befolyást szerzéstől számított 30 nap elteltével kezdődik és a késedelmes bejelentés teljesítésének időpontjáig tart. Az alperes az adós helyébe lépett és az eredeti jogcímen köteles helytállni a felperes tartozásáért. Helytállási kötelezettsége akkor és olyan mértékben következett be, amennyiben a társaság vagyonából a követelés nem volt kielégíthető. Állítása szerint a követelés 2006. január 22-én keletkezett. Az alperes a kft.-ben ebben az időpontban már többségi irányítást biztosító befolyással rendelkezett, és a bejelentési

kötelezettségének - sem az ezt megelőző 30 napon belül, sem 2006. június 27-éig - nem tett eleget, ezért az alperest a Gt. 292. § (3) bekezdése szerint teljes és korlátlan felelősség terheli a felperessel szemben fennálló tartozásokért.

A felperes állítása szerint a többségi irányítást biztosító befolyásszerzés esetén a tagot az esedékessé váló tartozásokért terheli teljes és korlátlan felelősség. Amíg a szerződés felmondására nem került sor, a visszafizetési kötelezettség nem állt fenn. A határozatlan idejű kölcsön lényeges tartalma, hogy a visszafizetési kötelezettség csak a 15 napos felmondási idő elteltét követően keletkezik.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alperes azt a tényt nem tette vitássá, hogy 22.800.000 forint készpénzből álló törzsbetét szolgáltatásával a 2005. október 7-én végrehajtott törzstőke-emeléssel vált a kft. tagjává. Azt sem vitatta, hogy változásbejegyzési eljárás kezdeményezése mellett a többségi befolyás bejelentésének a 30 napos határidőn belül nem tett eleget. Előadta, hogy a bejelentés 2006. június 8-án megtörtént, és az alperes ezzel egyidejűleg gondoskodott a Céglétrehozásban való közzétételről is. Állítása szerint a Gt. 292. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával az alperes teljes korlátlan felelőssége a kft. tartozásaiért nem áll fenn. A tagsági jogviszonyának kezdetéhez képest a befolyásszerzéstől számított 30. nap 2005. november 7.-ével kezdődött és az objektív felelősség időbeli terjedelme 2006. június 8-áig tartott. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 198. § (1) bekezdése alapján megállapítható, hogy a kötelmi hatályú szerződés legfontosabb joghatása, hogy abból kötelezettség keletkezik a szolgáltatás teljesítésére, és jogosultság a szolgáltatás követelésére. A tagi kölcsönt a társaság tagja, visszafizetési kötelezettség mellett nyújtotta a kft. részére. A kölcsönszerződés alapján a hitelező köteles a meghatározott pénzüsszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig azt visszafizetni. A kölcsönszerződés megkötésével a kölcsönvevő kötelezettsége, hogy a pénzüsszeget lejáratkor visszafizeti. A kölcsönvevőtől követelhető szolgáltatás a kölcsön visszafizetésében áll. A visszafizetési kötelezettség a szerződés megkötésétől kezdődően terheli a kölcsönvevőt. Határozott időre szóló kölcsönszerződés esetén a teljesítési határidő a visszafizetés kikötött időpontja, míg a határozatlan időtartamú kölcsönszerződésnél 15 napos felmondási határidővel szűnik meg a szerződés, így a felmondási idő elteltével nyílik meg a visszakövetelés joga. Ez nem változtat azon a jogi tényen, hogy az adósnak a kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettsége a kötelelem megkötésével létrejön (keletkezik), csak még nem teljesítendő. A hitelező joga a visszafizetésre a követelés és a tartozás egységének elve szerint keletkezik, amely a teljesítési határidőig még nem érvényesíthető. A felmondás a visszakövetelés jogát a felmondási idő elteltével egy másik létszakba juttatja, és a követelés ezzel kikényszeríthetővé válik. A tartozás keletkezése a szerződéskötés, és nem a szerződés megszégésének időpontjához köthető. Az alperesnek a tagi kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettsége nem a kölcsönszerződés felmondását követő felmondási idő lejártával, hanem az egyes tagi kölcsönszerződések megkötésekor, 1998. június 3-tól 2005. május 31-ig terjedő időszakban keletkezett. A felmondással csak annyi változás történt, hogy a tartozás teljesítése esedékessé vált, mert az adós a teljesítést elmulasztotta. Az alperes a

kölcsönszerződés keletkezésének időpontjában, időszakában nem volt az adós tagja, a többségi irányítást biztosító befolyása 2005. október 7-vel, míg a teljes és korlátlan felelőssége 30 nap elteltével, 2005. november 7-én keletkezett. A követelés keletkezésének időpontja megelőzi az alperes, mint irányító befolyást szerző tag felelőssége keletkezésének kezdetét, ezért a felelősség megállapításának jogszabályi feltételei nem állnak fenn.

Az elsőfokú bíróság a 2009. november 18-án kelt 16.P.21.967/2009/15. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 6.340.000 forintot, ennek 2006. január 22. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 396.250 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az illetékes adóhatóságnak 380.400 forint le nem rótt eljárási illetéket.

Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában megállapította, hogy az alperesnek a tartozásért fennálló teljes és korlátlan felelőssége a Gt. 292. § (3) bekezdésében foglalt feltételek együttes fennállása esetén állapítható meg, ezért azt vizsgálta, hogy az alperes uralkodó tagnak minősül-e, a bejelentési kötelezettségének határidőben eleget tett-e, és ha nem, az ellenőrzött társaság vagyona elég fedezetet nyújtott-e a hitelező kielégítésére, illetőleg a tartozás mely időpontban merült fel. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes uralkodó tagnak minősült, és a bejelentési kötelezettségének határidőben nem tett eleget. Az is bizonyítást nyert, hogy az adós felszámolási eljárása során a felperes követelése nem elégíthető ki, és az alperes objektív felelősségének időbeli terjedelme 2005. november 7-től 2006. júniusáig állt fenn. A Gt. nem ad egyértelmű iránymutatást arra vonatkozóan, hogy mi számít felmerült tartozásnak. A kölcsönszerződések nem vitásan határozatlan időtartamúak voltak, így a Ptk. 526. § (1) bekezdésének alkalmazásával azokat 15 napos felmondással lehetett megszüntetni. A visszakövetelési jog a szerződésben meghatározott lejárat, illetve lejáratok szerint, a felmondás esetén pedig a felmondási idő elteltével nyílik meg (Ptk. 526. § (2) bekezdés). A Ptk. 523. § (1) bekezdése alapján az adós köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni. Az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy akár határozott, akár határozatlan idejű a kölcsönszerződés, az adós főkötelezettsége a kölcsön későbbi időpontban történő visszafizetése. Nincs érdemi jelentősége, hogy a szerződések megkötésének időpontja 2005. november 7-e előtti időszakra esett, mert a visszakövetelés joga vitathatatlanul a befolyásszerzéstől számított harmincadik nap elteltétől a bejelentésig terjedő időszakra esett. A bejelentés teljesítéséig keletkezett tartozások megfelelnek a fenti időszakban felmerült tartozásoknak. A tartozás keletkezése és felmerülése két különböző időpontban történt. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy felmerülő tartozásnak az számít, amikor a hitelező visszakövetelési joga megnyílt, ez pedig 2006. január 22. napja volt, ezért az alperes felelősségének a jogszabályban megkívánt együttes feltételei fennállnak.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását és a felperes perköltségeiben történő marasztalását kérte. Az alperes a fellebbezésében előadta, hogy a határozott és határozatlan idejű szerződések tekintetében a visszakövetelési jog megnyílása szempontjából a különbség csak technikai jellegű. A határozott idejű szerződésnél a felek a lejárat időpontját előre pontosan meghatározzák, míg a határozatlan időre kötött kölcsönszerződés esetén a lejárat a hitelező egyoldalú alapítói jogának, a felmondás jogának gyakorlásától függ, amelynek időpontja a szerződés megkötésekor még nem ismert. Az elsőfokú bíróság jogértelmezése téves, mert ügydöntő jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy az alkalmazott jogszabályhely szövege a felmerült tartozás kifejezését tartalmazza. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a bejelentési kötelezettség teljesítéséig a többségi befolyást szerzett tag a keletkezett tartozásokért felel. A felmerült és a keletkezett kifejezéseknek maga a jogalkotó sem tulajdonított különböző jogi tartalmakat, a két szót egymás szinonimájaként használja. Az alperes az ellenkérelmében foglaltakkal egyezően a 2005. évi 150. számú eseti döntésre (EBH2004. 1141) is hivatkozott, amelyben a perbeli vitás jogszabályhely értelmezésével a Legfelsőbb Bíróság a jogalkalmazás számára egyértelmű iránymutatást adott. A Legfelsőbb Bíróság a hivatkozott eseti döntésében megállapította, hogy a befolyást szerzőt az ellenőrzött gazdasági társasággal szemben a mulasztás időszaka alatt keletkezett tartozásokért terheli teljes és korlátlan felelősség. A keletkezett kifejezés a kötelelem alapján létrejött jogviszony polgári jogi elemeinek, tényeinek részletes elemzésén alapul. Nem a kötelezettség érvényesítésére vonatkozó jogosultság megnyílása, hanem a kötelelem és az abból folyó absztrakt kötelezettség keletkezése minősül releváns jogi körülménynek. Ugyanezt a jogelvet mondta ki a Legfelsőbb Bíróság a BH2008. 49 számú eseti döntésében is. A perbeli esetben is elválik egymástól a kötelezettség keletkezése és a visszakövetelési jog megnyílása. A felelősség szempontjából a kölcsönszerződések megkötésének időpontjai az irányadóak, ezek pedig minden kétséget kizáróan megelőzik az alperes befolyásszerzésének időpontját. Nem hagyhatók figyelmen kívül a társasági jog konszernjogi szabályozásában általánosan érvényesülő jogpolitikai indokai és a szabályozás jogtörténeti tényei sem. A Gt. azt a tulajdoni helyzetet kívánta kisebbségvédelmi és hitelezővédelmi garanciákkal övezni, amikor a látszólag önálló, tagjaitól független piaci szereplők valamely tulajdonos befolyásszerzése miatt már nem a saját gazdasági érdekeiknek megfelelően cselekszenek, hanem a bennük részesedést szerzők közvetlen érvényesítési eszközeivé válnak. Ebből a szabályozási szándékból következik, hogy az objektív helytállási kötelezettséget előíró törvényi rendelkezés a befolyásszerzés előtti időszakra vonatkoztatva nem értelmezhető kiterjesztően. A felperes a társasággal szemben mindaddig nem kívánta érvényesíteni a kölcsönkövetelést, amíg a megfelelő vagyoni háttérrel rendelkező alperes tőkeemelés útján taggá nem vált. Az alperes jogértelmezése megfelel a vitatott jogkérdésre vonatkozóan a jogtudományban általánosan érvényesülő jogértelmezés elveinek is.

A fellebbezés megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta és a tényállást is helyesen állapította meg, azonban a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokolásával nem ért egyet.

A Gt. 292. § (1) bekezdése értelmében a jelentős, többségi, illetve a közvetlen irányítást biztosító befolyás fennállását az annak létrejöttét követő harminc napon belül a befolyással rendelkező köteles bejelenteni az ellenőrzött társaság székhelye szerint illetékes cégbíróságnak; a bejelentéssel egyidejűleg gondoskodik a befolyásszerzés tényének és mértékének a Cégbírói Hírlapban való közzétételéről. A (3) bekezdés szerint az uralkodó tagot a többségi, illetve közvetlen irányítást biztosító befolyásnak az (1) bekezdésben meghatározott bejelentési kötelezettség késedelmes teljesítése vagy elmulasztása esetén, az ellenőrzött társaság felszámolása során - ha az ellenőrzött társaság vagyona a hitelezők kielégítésére nem nyújt fedezetet - annak a bejelentés teljesítéséig felmerült tartozásaiért teljes és korlátlan felelősség terheli.

Az elsőfokú bíróság a szolgáltatott bizonyítékok helytálló értékelésével állapította meg, hogy az alperes a kft. többségi irányítást biztosító befolyással rendelkező, uralkodó tagjának minősült, és a bejelentési kötelezettségének a Gt. 292. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül nem tett eleget. Az elsőfokú eljárásban nem volt vitás tény a felperes követelésének mértéke sem, továbbá az sem, hogy a kft. felszámolási eljárása során a követelése kielégítésére nincs fedezet.

A konszernhelyzetet megelőző időszakban keletkezett követelések létrejöttére az uralkodó társaságnak befolyása nincs, így az uralkodó társaság konszernjogi felelőssége a konszernhelyzet alapjául szolgáló részesedés megszerzésének időpontja előtt keletkezett követelésekért sem állhat fenn, ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy az alperes felelősségének időbeli hatálya a Gt. 292. § (3) bekezdése alapján 2005. november 7-től 2006. június 8-áig állt fenn.

A Gt. 292. § (3) bekezdése alapján az uralkodó tag felelősségét az érintett időszakban felmerült tartozás alapítja meg, így az alperes felelőssége a tagi kölcsön visszafizetésért abban az esetben állapítható meg, ha a kft.-nek a kölcsönszerződésen, mint kötelmi hatályú szerződéses jogviszonyon alapuló kötelezettsége 2005. november 7. és 2006. június 8. napja között jött létre.

A követelés keletkezése az alapul szolgáló jogviszony olyan tartalmi eleme, amelynek esedékessége a teljesítési határidő lejártától függ. A teljesítési határidő a Ptk. 240. § (1) bekezdése alapján módosítható anélkül, hogy a kötelelem egyéb tartalmi elemében változás következne be. Az esedékesség a teljesítési határidő kezdete, amelytől kezdődően a jogosultnak megnyílik a jogosultsága arra, hogy a kötelezettől a teljesítést követelje. A követelés keletkezése és annak esedékessége ezért elválik egymástól.

Az alperes konszernjogi felelősségének megállapítása szempontjából elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a felperes követelése milyen időpontban keletkezett. Az alperes a fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy a kötelelem és az abból fakadó kötelezettség keletkezése minősül a per eldöntése szempontjából releváns jogi ténynek. A benyújtott okiratok tartalmából kétséget kizáró módon megállapítható, hogy a felperes és a kft. között a Ptk. 523. §-ában szabályozott kölcsönszerződések 1998. június 3-tól 2005. május 31-ig tartó időszakban, a kölcsön folyósításával egyidejűleg jöttek létre, ezért a felperes követelése a kölcsönszerződések megkötésével egyidejűleg létrejött jogviszonyhoz kapcsolódóan, a felperes teljesítésével egyidejűleg, a konszernhelyzet kezdete előtt keletkezett. A követelés esedékessége a már létrejött követelés keletkezésének időpontját és ebből eredően az alperes felelősségét nem érinti.

A kifejtett indokok alapján a Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes jogelődjenek a konszernhelyzet előtt keletkezett követeléséért az alperest a Gt. 292. §-ának (3) bekezdése értelmében felelősség nem terheli, ezért a felperest az alperessel szemben érvényesített jog nem illeti meg.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében marasztalta a felperest az alperes első- és másodfokú eljárásban felmerült, ügyvédi munkadíjból és fellebbezési illetékből álló perköltségeiben. A Fővárosi Ítéltábla az alperest megillető ügyvédi munkadíj mértékét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a) pontja és az (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-a alapján állapította meg.

A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelező rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdésén, valamint a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdésén és 15. § (1) és (3) bekezdésén alapul.

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2010. november 26.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.
s.k.
bíró

Dr. Molnár József
bíró

A kiadmány hitel  l:
b  ros  gi tisztviselő